Visierapport Veerkrachtig Wechelderzande

VEERKRACHTIGE DORPEN

Inwonersvisie voor een veerkrachtiger dorp

Provincie Antwerpen

COLOFON

PROJECTTEAM VEERKRACHTIGE DORPEN,
TRAJECT WECHELDERZANDE
Katleen Verhaert, Lieven De Rycke - provincie Antwerpen
Emily Vandeperre, Kristien Van Lommel – RURANT
Carmen Van den Plas, Wim Godschalck, Griet Verheyen, Marleen Peeters – gemeente Lille

EINDREDACTIE
Dietmar Bosmans, Adelina Baleci, Lisbeth Hoefkens - provincie Antwerpen

VORMGEVING
Provincie Antwerpen

D/2021/0180/05

Inhoud

WOORD VOORAF 5

INLEIDING. 6
Het project "Veerkrachtige dorpen". 8
Kennismaking met Wechelderzande 9

1. VEERKRACHTIGE DORPEN 12
Veerkrachtig Wechelderzande:
wat willen we bereiken en hoe doen we dat? 14
Doel 14
Aanpak 14
Proces. 16

2. DORPSANALYSE 20
Overzicht dorpsanalyse Wechelderzande 20

3. AAN DE SLAG MET INWONERS VAN HET DORP 24
3.1. Veerkracht Strategie Wechelderzande:
zes droombeelden 26
3.2 Verdiepen van enkele droombeelden 27
▶ Wechelderzande is een sociaal dorp 27
▶ Wechelderzande is een groen dorp 35
▶ Wechelderzande is een dorp waar
basisvoorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn. . 39
▶ Wechelderzande is een klimaatvriendelijk dorp . 43
▶ Andere thema's. 47

WOORD VOORAF

Een doe-boek om je dorp mee in handen te nemen

De wereld om ons heen verandert voortdurend, in een steeds sneller tempo. Ook in het dorp waar jij woont, laat zich dat voelen. Stopt er nog een bus, heb je nog een bakker of een slager in de buurt, is er nog een huisarts, een bankautomaat, naschoolse kinderopvang, ken je al je buren nog, is er druk verkeer, ...?

De plaats waar je opgroeit, tekent je voor de rest van je leven. De plaats waar je woont, bepaalt mee je algemeen welbevinden. De invloed van je dorp op wie je bent, is dus niet te onderschatten.

Mensen moeten zich thuis voelen in hun dorp. Dat vinden wij als provinciebestuur zeer belangrijk. De inwoners moeten er alle kansen krijgen om zichzelf te zijn en zich te ontplooien. Dat geldt voor jong en oud. Ook jouw gemeentebestuur denkt er zo over.

Daarom zijn we samen gestart aan het Veerkrachtige dorpentraject in Wechelderzande. Als inwoner van dat dorp speel jij daarbij een cruciale rol. We hebben de voorbije maanden goed geluisterd naar jouw mening en die van je buren. We zijn samen op pad gegaan en hebben de uitdagingen én de kansen op een rijtje gezet.

Al die verhalen hebben we gebundeld in het document dat je nu in handen hebt. Deze visie is het eerste resultaat van het dorpentraject. Maar het mag geen eindpunt zijn. Graag gaan we met de inwoners van Wechelderzande en met je gemeentebestuur opnieuw rond de tafel zitten om te kijken hoe we je vanuit het provinciebestuur nog verder kunnen ondersteunen op weg naar een echt veerkrachtig dorp.

Met jou erbij wordt deze visie een doe-boek, klaar voor de volgende stap.

Kathleen Helsen
Gedeputeerde voor Dorpenbeleid

INLEIDING

Dit rapport omvat een verwerking en bundeling van de input die geleverd werd tijdens het project 'Veerkrachtige dorpen' in Wechelderzande. Dit traject liep van maart 2020 t.e.m. oktober 2020. Gezien de Coronapandemie verliep het traject wat anders dan voorzien. Het heeft wat stilgelegen en digitale sessies werden afgewisseld met Coronaveilige fysieke bijeenkomsten. Samen met een groep geëngageerde inwoners werd gedurende enkele participatiesessies nagedacht over hun dorp. Dat mondde uit in deze inwonersvisie. In dit rapport worden ideeën voorgesteld die Wechelderzande de komende jaren veerkrachtiger kunnen maken.

De deelnemers aan deze sessies plaatsten de sociale samenhang en behoud van het groene karakter van het dorp hoog op de agenda. In het dorp zie je bredere maatschappelijke tendensen terugkomen die een impact hebben op het samenleven in Wechel: meer alleenwonenden, vergrijzing, heel wat inwijking van nieuwe inwoners (waaronder ook mensen van buitenlandse herkomst). Gelukkig kan het verenigingsleven in het dorp bogen op een stevige traditie. Momenteel zit het verenigingsleven een beetje in het slop. Het is zoeken hoe dit verenigingsleven terug diezelfde schwung te bezorgen. Het viel ook op hoe essentieel ontmoetingsruimte is voor het dorpsleven.

Daarnaast willen de inwoners van Wechel dat hun dorp **groen** blijft. Wechelaars zijn blij met de groene ruimte die hen omringt en vragen dan ook expliciet om die te behouden en zelfs nog uit te breiden.

Ook de verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt voor de Wechelaar. Lille zal inzetten op een nieuw mobiliteitsbeleid en haar inwoners hierbij betrekken. Daarom zullen we mobiliteit en verkeersveiligheid niet behandelen in dit veerkrachtig dorpentraject.

Wechelaars zijn cultuurliefhebbers. Ze vragen dan ook aandacht voor de schildersschool van Wechel.

Daarnaast zoekt Lille naar een nieuwe invulling voor Hof d'Intere en de oude pastorij. Dit vormt niet de focus van het participatietraject maar is wel een aandachtspunt tijdens de verschillende stappen van dit traject.

Deze visie is het **vertrekpunt voor een veerkrachtiger Wechelderzande** waaraan gemeentebestuur én inwoners de komende jaren zullen werken.

Focus Traject Veerkrachtig Wechelderzande

Het lokaal bestuur van Lille wil met dit traject verder werken op het "Wensbeeld van Wechelderzande". Het Wensbeeld is een samenhangende visie met als doel de dorpskern van Wechelderzande aantrekkelijker te maken voor wonen, werken en verblijven. Het werd opgemaakt in 2016 door het studiebureau Omgeving. Waar het Wensbeeld een sterk ruimtelijke inslag heeft, werkt Veerkrachtige dorpen voornamelijk op het socio-economische. Daarnaast is het lokaal bestuur ook op zoek naar een nieuwe invulling voor Hof d'Intere en de oude pastorij.

Mobiliteit en Verkeersveiligheid

De trage wegen in Wechelderzande, de gewestweg die ons dorp doorkruist, het gevaarlijke fietspad naar Vlimmeren ... Al deze thema's komen binnen de pijler Mobiliteit en Verkeersveiligheid aan bod.

Wat is er gebeurd?
Er kwamen fietsstraten in de schoolomgeving en we brachten onze trage wegen onder de aandacht. Er is een actieplan trage wegen opgesteld om de komende jaren deze wegen te verbeteren en uit te breiden waar mogelijk.

Waar zijn we mee bezig?
Er komt een veilig fietspad langs de Vlimmersebaan in Wechelderzande. De gemeente koppelt de werken aan de geplande aanleg van gescheiden riolering in de straat. In 2024 hopen we het fietspad te openen.

Wat staat er nog op het programma?
In het voorjaar van 2021 verbeteren we de schoolomgeving van 't Klavernest.
We werken ook aan veilige fietspaden langs de Gebroeders de Winterstraat en de Oostmalsebaan. N153. In het centrum zullen dit fietssuggestiestroken worden.
We plannen het ontwerp hiervoor klaar te hebben in 2021. Daarna moet er nog een onteigeningsprocedure gestart worden die veel tijd in beslag neemt. De start van de werken is dus nog niet in zicht.

Hoe worden de inwoners betrokken?
We houden de vinger aan de pols door de bevragingen te doen over concrete plannen. Er komen ook brainstormsessies per verblijfsgebied om de mobiliteit in jouw buurt te bespreken.

Wensbeeld Wechelderzande

Hoe creëren we meer groen in het centrum en delen we de publieke ruimte in? Wat met de site van de houtzagerij en wat met de kerkomgeving? Binnen de pijler Wensbeeld Wechelderzande werken we hieraan verder.

Wat is er al gebeurd?
Het park van Hof d'Intere en de pastorij is volledig opnieuw aangelegd. Naast het park verscheen een parkeergaard voor 48 auto's en een laadpaal voor elektrische auto's. De veste, de slotgracht, is proper gemaakt en wordt gevoed met regenwater.

Waar zijn we mee bezig?
De heraanleg van Den Hert sluit aan op de rioleringswerken die er momenteel lopen.
Het ontwerp voor de renovatie van de pastorij is zo goed als rond. Eind 2020 starten de werken. De functie van het gebouw wordt door de inwoners mee bepaald in de pijer Veerkrachtige Dorpen.
Het ontwerp voor de heraanleg van de Heymansstraat en het pleintje voor Hof d'Intere is klaar, net als het ontwerp voor de site van de oude jongensschool. Eind 2020, begin 2021 starten de werken aan beide projecten.

Wat staat er op het programma?
De site van de oude jongensschool toveren we om tot een groen en kleurrijk dopshart. Het dorpshart staat via een netwerk van trage doorsteken in verbinding met de rest van het dorp, waarbij de connectie met Hof d'Intere als kroonjuweel van Wechelderzande extra in de verf wordt gezet. De toekomst van de oude maalderij moet nog verder uitgewerkt worden samen met de inwoners.

Hoe worden de inwoners verder betrokken?
Alle plannen voor het dorpshart, den Hert en de site rond Hof d'Intere zijn samen met de inwoners uitgewerkt. We plaatsen de plannen ter plaatse op werfdoeken wanneer de werken starten.

Veerkrachtige Dorpen Wechelderzande

Een bruisend en dynamisch dorp waar de inwoners elkaar kennen, daar willen we aan werken binnen de pijler Veerkrachtige Dorpen Wechelderzande. Samen gaan we ook op zoek naar een nieuwe bestemming voor de oude pastorij, Hof d'Intere en de site rond het kasteel. Op korte termijn willen we minstens één actie of idee van onze inwoners realiseren.

Wat is er al gebeurd?
Op de startsessie op 10 maart 2020 gaven de Wechelaars aan rond welke thema's ze verder willen werken. Naast verkeersveiligheid en vergroening, wat we meenenemen in de pijlers hiernaast, kwamen jeugd & senioren, klimaat, basisvoorzieningenen sociale samenhang als belangrijkste thema's naar voor. Ook de invulling van Hof d'Intere en de oude pastorij staan hoog op de agenda.

Waar zijn we mee bezig?
Fysiek samenkomen zit er door de corona-maatregelen niet in. Op 16 juni houden we een onlineinspraakmoment waar we verder doorgaan op bovenstaande thema's.

Wat staat er nog op het programma?
Tijdens een toonmoment presenteren we de plannen en de visie die we samen hebben vastgelegd. De datum van het toonmoment ligt nog niet vast. Ideaal gezien houden we het toonmoment als de quick-win gerealiseerd is.

Hoe worden de inwoners verder betrokken?
Je vindt het participatietraject Veerkrachtige dorpen. (staat niet op voorzijde en staat verder in deze inwonersvisie).

Het project “Veerkrachtige dorpen”

Dorpen ontsnappen niet aan allerlei maatschappelijke veranderingen met een sociale, ruimtelijke en economische impact: jongeren die wegtrekken uit het dorp, vergrijzing, voorzieningen die uit de dorpskern verdwijnen, toegenomen automobiliteit en tegelijk een verminderd aanbod aan openbaar vervoer.
Veerkrachtige dorpen is een initiatief van de dienst Platteland van de provincie Antwerpen in samenwerking met RURANT vzw. In een ‘veerkrachtig dorp’ werken gemeentebestuur en inwoners samen aan het vermogen van het dorp om met toekomstige veranderingen en uitdagingen om te gaan. Samen bepalen ze waar er kansen en knelpunten liggen voor het dorp én worden strategieën uitgedacht om hiermee aan de slag te gaan. Een bescheiden budget voorziet in de kans om direct één van de ideeën om te zetten in realiteit en zo de andere acties te stimuleren.

Een veerkrachtig dorp is niet alleen een plek waar we wonen. Het is een plek waar we werken, naar school gaan, boodschappen doen, sporten en ontspannen, opgroeien en oud worden, vrienden, familie en buren ontmoeten.

Kennismaking met Wechelderzande

Wechelderzande is een klein, groen dorp in de gemeente Lille, gelegen tussen Antwerpen en Turnhout. De inwoners van het dorp vinden het er prettig en rustig wonen. Aantrekkelijk is bijvoorbeeld dat Wechelderzande omringd is door verschillende stukjes bos en boscomplexen. Die vind je onder meer terug tussen de dorpskern en het vliegveld van Malle en het natuurreservaat Visbeek-Kindernauw in het oosten, en de bossen ten noorden en ten zuiden van de woonkern. Wechelderzande is gelegen op een hoger gelegen gebied tussen de vallei van de Koeischotseloop en de Visbeek die een noord-zuid verloop hebben.

Opvallend is dat Wechelaars van zichzelf vinden dat ze vrij gesloten mensen zijn. Wechelaars zijn zeer trots op hun afkomst: al wie niet geboren en getogen Wechelaar is, wordt aanzien als ‘nieuwe Wechelaars’. Wel opvallend daarbij is dat het vooral de inwijkelingen zijn die actief zijn in het verenigingsleven. De “échte” Wechelaar is daarin minder actief.

Die (vele) nieuwe Wechelaars hebben hun weg naar het dorp gevonden sinds de aanleg van de autosnelweg E34 in 1972. Door zijn ligging vlakbij afrit 21 raken ze snel bij werkgelegenheidspolen als Janssen Pharmaceutica, Turnhout, Herentals en Antwerpen. Dit maakt van Wechelderzande een beetje een slaapdorp: de vele tweeverdieners die buiten het dorp werken, laten op werkdagen een leeg dorp achter.

Hof d'Intere

Het gebouw Hof d'Intere werd in 1649 opgericht door de heer van Wechelderzande, jonker Jan de Proost of Johan de Proost. De nieuwgebouwde, indrukwekkende woonst kreeg de naam Hof d'Intere om 2 redenen. Enerzijds omdat het was gebouwd op een perceel grond dat leenheerlijk onder de rechtsbevoegdheid van het Hof d'Intere behoorde. Anderzijds omdat Johan de Proost in het bezit was gekomen van de rechten van dit leenhof en derhalve ook de titel 'heer van Dynter' mocht voeren.
Vanaf 1686 tot 1964 was Hof d'Intere de pastorij van Wechelderzande. Daarna deed het dienst als gemeentehuis van Wechelderzande. Vanaf 1977 werd Hof d'Intere gebruikt als gemeenteraadszaal, ontvangst-, ceremonie- en trouwzaal van de gemeente. Het renaissancekasteel is geklasseerd als beschermd monument. Recent werden het bibpunt en de trouwzaal gesloten. Dit stoot op heel wat onvrede bij de inwoners.
Uit het wensbeeld dat de gemeente liet opmaken in 2016 blijkt dat Hof d'Intere het kroonjuweel van Wechelderzande is en de belangrijkste groene long van het dorp. Onlangs werd de tuin van Hof d'Intere heraangelegd. Nu gaat de gemeente Lille dus op zoek naar een nieuwe invulling van het gebouw.

1

veerkrachtige DORPEN

1 | VEERKRACHTIGE DORPEN

Veerkrachtig Wechelderzande: wat willen we bereiken en hoe doen we dat?

Doel

De centrale doelstelling van het traject veerkrachtig Wechelderzande is een gedeeld toekomstverhaal schrijven voor het dorp: dorpsbewoners en bestuur gaan samen aan de slag.
Daarnaast gaan we op zoek naar een nieuwe invulling voor Hof d'Intere en de oude pastorij.

Dit document is de bundeling van alle ideeën en voorstellen die uit de participatiesessies – hieronder beschreven in de tijdlijn – zijn gekomen. In het voorjaar van 2021 vertaalt het gemeentebestuur deze visie naar een concreet actieplan en bekijkt het welke acties ze op korte en lange termijn opneemt. Taken zullen toegewezen worden en een budget en timing krijgen. Hierover koppelt het gemeentebestuur regelmatig terug naar de inwoners van Wechelderzande.
Maar evengoed staan er ideeën in die die inwoners zelf kunnen oppikken, zij kunnen ook zelf actie ondernemen.
Dit document dient als leidraad om daar de komende jaren op voort te werken.

Aanpak

Bij de start van het traject maakte de provincie Antwerpen een analyse van het dorp: een momentopname van de veerkracht van Wechelderzande vandaag. De analyse bestaat uit een inventaris van 10 sociaaleconomische uitdagingen (zie hoofdstuk 2), aangevuld met informatie en belevingen van dorpsbewoners.

Vervolgens werd tijdens verschillende participatiesessies een toekomstbeeld voor het dorp gecreëerd, ontstaan vanuit ideeën en opvattingen van bewoners en betrokkenen bij het dorp. Dit toekomstbeeld vind je in dit document en bevat concrete voorstellen die het toekomstbeeld van het dorp helpen te realiseren.
De coronapandemie en bijhorende lockdown stuurde de originele planning een beetje in de war. We hebben onze sessies ook aangepast aan de geldende maatregelen. Daardoor heeft de participatiefase iets langer geduurd dan eerst gepland. Fysieke bijeenkomsten werden afgewisseld met online bijeenkomsten.

VOORJAAR 2020
Katleen, adviseur dorpen van de dienst Platteland van de provincie Antwerpen maakt de **dorpsanalyse** op: een statistische vertaling van de huidige situatie van het dorp.

10 MAART 2020
Iedereen is uitgenodigd, zowel jong als oud. Een 50-tal aanwezigen geven hun mening en ideeën over het dorp: wat loopt er goed en wat kan beter. Een brede oproep naar mogelijke invullingen voor Hof d'Intere en de oude pastorij

VOORJAAR 2020
Verschillende **"sleutelfiguren" van het dorp** komen aan het woord om de analyse van het dorp aan te vullen. Deze mensen zijn actief in het verenigingsleven, middenstand of andere organisaties in het dorp. Ze hebben een brede kijk op het dorp, het overstijgt hun eigen persoonlijk belang.

16 JUNI 2020
Participatiesessie 1
Wechelderzande vandaag: wat loopt er goed, welke noden zijn er?

5 AUGUSTUS 2020
Participatiesessie 2
Visie op Wechelderzande morgen

15 SEPTEMBER 2020
Participatiesessie 3
Creatieve ideeën voor een Veerkrachtig Wechelderzande

6 OKTOBER 2020
Participatiesessie 4
Acties voor een Veerkrachtig Wechelderzande

Betrokken bij de participatie

Op het startmoment van het participatietraject, waren een 60-tal mensen uit het dorp aanwezig. Op de eerste online sessie waren een 20-tal aanwezigen. Op de tweede sessie in het Hof d'Intere verwelkomden we 50 Wechelaars. Op de 3de en 4de sessie kwamen er weer een 15-tal mensen fysiek samen. Het aantal aanwezigen in de laatste 2 sessies lag iets lager dan we gewoon waren. Dit is wellicht het gevolg van de coronamaatregelen. De aanwezigen waren wel zeer tevreden over de sessies en we kregen ook voldoende waardevolle input. De kwaliteit heeft hier zeker niet op moeten inboeten.

2
Dorps
ANALYSE

2 | DORPSANALYSE

Overzicht dorpsanalyse Wechelderzande

In de dorpsanalyse onderzoeken we in welke mate een dorp reeds veerkrachtig is. Op basis van een aantal bronnen definiëren we voor 10 "uitdagingen" de situatie in het dorp:

- Donkergroen = relatief hoge veerkracht;
- Lichtgroen = eerder gemiddelde veerkracht;
- Lichtrood = eerder lage veerkracht;
- Donkerrood = lage veerkracht.

Het beeld voor Wechelderzande vind je op de volgende pagina. Uit de dorpenmonitor blijkt dat Wechelderzande het best goed doet. De Wechelaars wonen zeer graag in hun dorp, voor de rust en het groen, en omwille van de gunstige ligging nabij de autosnelweg.

De grootste uitdagingen zijn:

- Wechelaars missen een écht dorps- en samenhorigheidsgevoel.
- Het verenigingsleven staat onder druk. Zo is het moeilijk om nieuwe leden, maar ook bestuursleden te vinden.
- Evenementen overleven nauwelijks in Wechelderzande. Nochtans is dat een belangrijk aspect voor de sociale samenhang van het dorp.
- Verkeersveiligheid en bereikbaarheid zijn belangrijke uitdagingen. Zoals gezegd komen die minder in dit traject aan bod omdat er een mobiliteitsstudie loopt waar ook voldoende inspraakmomenten in voorzien zijn
- Er is een tekort aan voorzieningen voor jongeren. Ze hebben weinig plaatsen waar ze samen terecht kunnen.
- Er zijn weinig uitgaansmogelijkheden voor twintigers.

Deze informatie was het vertrekpunt voor de werksessies en werd aangevuld, gecorrigeerd en verrijkt met de input van dorpsbewoners. De toevoeging van subjectieve belevingsfactoren geeft een subtieler en genuanceerder beeld.

Bronnen van de dorpenmonitor

Voor de dorpenmonitor is gebruik gemaakt van drie bronnen:

1. Cijfermateriaal over het dorp en de gemeente. Dat wordt onder meer gehaald uit de databank *Provincies in Cijfers*.
2. Beleidsdocumenten van de gemeente Lille en de provincie Antwerpen.
3. Gesprekken met inwoners en betrokkenen van het dorp ("sleutelfiguren") die een actieve rol spelen in het dorp.

Sociale Samenhang		• Wechelaars houden enorm van hun dorp. Ze typeren zichzelf als gesloten, introverte mensen. • In Wechelderzande is er een divers aanbod aan verenigingen. Die verenigingen hebben het niet allemaal even gemakkelijk omdat ze niet voldoende nieuwe trekkers weten te rekruteren. • De voetbalclub organiseert ook niet-sportieve evenementen. • Jongeren missen activiteiten op hun maat. • Er zijn weinig evenementen in Wechelderzande en pogingen om iets op te starten, hebben tot nu toe weinig succes. Dit vinden de inwoners jammer.
Financiële armoede		• Lille scoort 108 op de welvaartsindex[1] , wat betekent dat het gemiddelde inkomen per persoon in Lille hoger ligt dan het gemiddeld inkomen per Belg. • Armoede is niet meteen naar voren geschoven als aandachtspunt in Wechelderzande. • De aanwezige armoede in Wechelderzande is eerder verdoken.
Bereikbaarheid en verkeersveiligheid		• De auto is nog steeds (overduidelijk) koning in Wechelderzande. • Er is een hoge nood aan meer en comfortabele fietspaden. • Het dorp krijgt meer en meer te maken met sluipverkeer. • De buslijn richting Antwerpen, en vooral de sneldienst, is belangrijk. Andere ontsluitingen met openbaar vervoer ontbreken. • Verkeersveiligheid kan beter in Wechelderzande.
Klimaat verandering en energietransitie		• Globaal gezien kent Lille een lichte daling in CO_2 uitstoot. • De gemeente neemt actie via Kempen2020, Kempen 2030 en FairTradeGemeente. • In Lille hebben een aantal inwoners al maatregelen genomen om hun woning energiezuiniger te maken. • Omgaan met klimaatverandering vergt een mentaliteitswijziging bij burgers. Ook in Wechelderzande is er nog werk op dat vlak.
Aanbod basisvoorzieningen		• Mensen in Wechelderzande zijn tevreden over het aanbod aan voorzieningen in het dorp.
Economische Veranderingen		• Er stelt zich geen (structureel) probleem met werkloosheid in Lille. • De meeste inwoners van het dorp werken buiten de gemeente.

Jongeren / vergroening		• Er is voldoende aanbod aan opvangplaatsen voor baby's en peuters. • Er is ook een basisschool binnen het dorp. • Er is wel wat aanbod voor jongeren in het dorp, voor lagere schoolkinderen. • Voor de 12- tot 18-jarigen is het aanbod binnen Wechelderzande beperkt.
Zorg en welzijn		• De golf aan (plattelands)vergrijzing laat zich ook in Wechelderzande voelen, zij het iets minder dan in de rest van de provincie. • Momenteel is er geen dienstencentrum aanwezig in Wechelderzande, maar er komt wel een seniorentrefpunt. • Het aantal alleenwonende 75+-ers in het dorp neemt lichtjes af. • Samana is actief in Wechelderzande.
Wonen		• Woonprijzen voor rijhuizen in Lille zijn hoger dan in de rest van Vlaanderen. • Het aantal gezinnen op de wachtlijst voor sociale woningen blijft stabiel.
Bestuurskracht		• Lille wordt zowel volgens objectieve als subjectieve (= *mening van de inwoners*) gegevens goed bestuurd.

1 | Inkomen is een belangrijke indicatie van de socio-economische realiteit. Het inkomen bestaat zowel uit inkomsten uit arbeid, uit vermogen als uit uitkeringen. Deze indicator geeft de evolutie inzake inkomen van de bevolking in een bepaalde regio weer ten opzichte van de evolutie van het gemiddelde Belgische inkomen

3

aan de slag

MET INWONERS VAN HET DORP

3 | AAN DE SLAG MET INWONERS VAN HET DORP

3.1. Veerkracht Strategie Wechelderzande: zes droombeelden

De analyse van Wechelderzande in een dorpenmonitor was het startpunt van het traject. Tijdens de participatiesessies bepaalden de deelnemers verschillende droombeelden over hoe Wechelderzande er over enkele jaren zou moeten uitzien.

De vier droombeelden:
Wechelderzande is...

1. ... een sociaal dorp
2. ... een groen dorp
3. ... een dorp waar basisvoorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn.
4. ... is een klimaatvriendelijk dorp.

In de volgende paragrafen komen deze droombeelden verder aan bod. We baseren ons hiervoor op de informatie die de inwoners van Wechelderzande aanleverden tijdens het startmoment, aangevuld met meer gedetailleerde informatie uit de daaropvolgende participatiesessies.

3.2 Verdiepen van enkele droombeelden

▶ Wechelderzande is een sociaal dorp

Samenhorigheid, gezelligheid, elkaar kennen: stuk voor stuk kenmerken die geassocieerd worden met een dorp. Toch hebben ook dorpen te lijden onder de toenemende individualisering: het gemeenschapsgevoel brokkelt ook daar af. De tijd dat iedereen elkaar kende in de dorpen is al lang voorbij. Die individualisering laat zich vooral voelen bij mensen uit maatschappelijk kwetsbare groepen: alleenstaanden, senioren, mensen in armoede, ... Hoe hoger de sociale samenhang van een dorp, hoe meer alle bewoners er zich thuis voelen.

Situatie vandaag 2020

Wechelaars houden enorm veel van hun dorp. Iedereen die niet geboren en getogen is in Wechelderzande wordt als 'inwijkeling' beschouwd. Wechelaars zijn eerder introvert van aard.

Er zijn slechts een beperkt aantal ontmoetingsplekken in het dorp. Je hebt parochiecentrum de Zandfluiter en een beperkt aantal horecazaken. De Wechelaars vinden het jammer dat verschillende activiteiten niet verder kunnen blijven bestaan. Ze zien in het Hof d'Intere wel kansen als ontmoetingsplaats. Een aantal Wechelaars zou graag een jeugdhuis zien komen in Wechelderzande. In Gierle en Lille zijn er wel jeugdhuizen, maar daar kunnen de jongeren op dit moment niet veilig naartoe fietsen.
Twee keer per jaar wordt er een kermis georganiseerd in het dorp. Daarnaast zijn er wel al een hoop evenementen die vroeger succesvol waren, maar nu doodgebloed zijn, zoals de Kasteelfeesten. In de zomer heb je ook nog de Zomer van Wechel, een drie weekends durend kunstenevenement. Hierop komen weer vooral bezoekers van buiten Wechelderzande. De Wechelaars geven zelf aan dat dat een belangrijk evenement is dat ze zeker willen behouden maar bekennen tegelijkertijd dat ze er zelf nog niet naartoe geweest zijn.

Wechelaars hebben zelf niet direct een verklaring waarom evenementen het bij hen zo moeilijk hebben. Ze kijken naar activiteiten en evenementen net over de grens die wel succesvol zijn, maar weten dat het bij hen niet lukt. Tegelijkertijd geven ze wel aan dat ze dat missen...

Er zijn heel wat verenigingen actief in Wechelderzande. Al blijkt wel dat verschillende verenigingen het moeilijk hebben om te overleven. Het is moeilijk om nieuwe leden te werven en nieuwe (bestuurs)vrijwilligers te vinden. Tegelijkertijd zijn de actieve vrijwilligers trots op wat ze verwezenlijken. Ze willen het verenigingsleven zeker niet opgeven. Zoals eerder aangehaald bestaat het grootste deel van deze actieve vrijwilligers uit inwijkelingen in Wechelderzande. Voor hen is het dan ook een belangrijke schakel voor de connectie met Wechelderzande. Een aantal verenigingen beschikt niet over eigen of gratis lokalen om activiteiten te organiseren.

De voetbalclub heeft een zeer levendige werking. Voor de jongeren is er naast de zeer populaire scouts van Wechelderzande en de KLJ weinig aanbod. En ook voor twintigers en dertigers zijn er in het dorp weinig mogelijkheden voor ontmoeting en worden er weinig activiteiten georganiseerd. Er is geen enkele plaats in het dorp waar de jeugd ongeorganiseerd kan samen komen, en dat wordt als een groot gemis ervaren.

Voor senioren is er momenteel een beperkt aanbod voorzien in Wechelderzande. Er is geen dienstencentrum maar er worden een aantal activiteiten door Femma georganiseerd. Er zou wel een seniorentrefpunt komen. Dit zou een plaatsje krijgen in de oude pastorij. Samana is ook actief in Wechelderzande.

Ook de parochie wordt als verbindend element genoemd, naast de verschillende verenigingen en sportclubs. Er groeit de laatste jaren een gemeenschap rond bijvoorbeeld de ouders en vormelingen of communicantjes. Dat geeft een gemeenschapsverbondenheid.

Ook al zijn er niet zo veel evenementen, toch kennen inwoners elkaar nog. Via de basisschool leren de inwoners elkaar beter kennen. Dat is een zeer belangrijke ontmoetingsplaats voor inwoners. Zo leren buren elkaar ook beter kennen. Wie geen kinderen heeft, mist zo een kans tot ontmoeting, beklemtonen deelnemers aan Veerkrachtig Wechelderzande: “Zeker wie full time werkt buiten het dorp, heeft weinig ontmoetingskansen. Dat wordt door sommigen als een groot gemis ervaren.

Elementen van veerkracht: verenigingsleven
Er zijn in Wechelderzande wel een aantal verenigingen actief:

Koninklijke Harmonie Sint Amelberga
Davidsfonds
Lille-Poederlee-Wechelderzande
KVLV
KWB
Heemkundige Kring Norbert De Vrijter
OKRA Wechelderzande
NSB Wechelderzande
Samana
Rock Wechel vzw
Voetbalclub KFC De Vrede
Tafeltennisclub Virtus vzw
Scouts Wechel
KLJ Wechel

Toekomstbeeld & ideeën voor verandering

Droombeelden kunnen we alleen realiseren als we veranderen en er acties aan koppelen. Het droombeeld is tijdens de participatiesessies op de volgende manier verder uitgediept.

WENS 1: In Wechelderzande is er ruimte voor ontmoeting en vinden mensen elkaar.

Idee 1.1. In elke wijk minstens één buurtbank voorzien. Ook bij elk speelpleintje minstens één buurtbank voorzien.

- Plaatsing van de banken gebeurt door de gemeente.
- Verantwoordelijkheid om de banken 'netjes' te houden ligt ook bij de buurt.
- Feestelijke inhuldiging na plaatsing buurtbanken.

Inspiratie

BELBANK, TESSENDERLO

Wie in de wijk Begijnenwinning in Tessenderlo een babbeltje wil slaan, moet gewoon even de bel luiden. Enkele bewoners namen in 2013 het initiatief voor dit even eenvoudig als origineel concept. Boven de bank kwam een bel met een plakkaatje 'Iets te vertellen, twee keer bellen'. "Ik woonde al drie jaar in de Begijnenwinning en kende geen van mijn buren", zegt een buurtbewoonster. "Deze simpele bank heeft daar verandering in gebracht. Intussen heb ik al heel wat mensen uit de buurt leren kennen. Wij doen sociale netwerksites concurrentie aan, want we chatten in levenden lijve.

Gezelligheid troef op de belbank

'Iets te vertellen, twee keer bellen'

Frans (aan de bel) is belbankmeester, Eddy (rechts achteraan) is de geestelijke vader van de belbank.

TESSENDERLO - In de wijk Begijnenwinning is het elke avond supergezellig, met dank aan de 'hangsenioren' die er een belbank plaatsen. Een GAS-boete hebben ze nog niet gekregen.

Het Nieuwsblad, 12/8/2013

Het Nieuwsblad, 12/8/2013

Idee 1.2. Veiligere woon- en schoolomgevingen voorzien zodat kinderen en jongeren elkaar daar kunnen tegenkomen.

Idee 1.3. Meer speelruimte voor kinderen en jongeren voorzien.

Idee 1.4. Polyvalente ontmoetingsruimte voor alle leeftijden voorzien in de oude pastorij. Waar ontmoeting centraal staat, maar waar verenigingen evengoed hun thuis vinden. Waar meerdere functies voor de diverse doelgroepen hun plek hebben. Zoals:

- een specifiek aanbod voor senioren;
- een locatie om gezamenlijke hobby's uit te oefenen;
- mogelijkheid tot het huren van vergaderzaal;
- bepaalde aspecten van de gemeentelijke dienstverlening;
- horecamogelijkheid aan democratische prijzen;
- een plaats waar kwetsbare groepen elkaar kunnen ontmoeten en aan voor hen betaalbaar tarief koffie te drinken en een stuk taart te eten;
- eventueel een tweedehandswinkel;
- een ontmoetingsplaats voor dag- en avondbesteding voor senioren of mensen met beperkingen;
- ruimte voor diversiteit.

WENS 2: Verenigingen houden Wechelderzande bruisend.

Idee 2.1. Meer communicatie omtrent de lokale verenigingen:

- Op het welkomstmoment voor nieuwe inwoners krijgen de aanwezigen een overzicht van de lokale verenigingen.
- Een jaarlijks up te daten gids met een overzicht van alle verenigingen.
- Het verenigingenluik op de website www.lille.be beter onderhouden en/of het ontwikkelen van een nieuwe website met een overzicht van alle verenigingen met contactpersonen. Het is een aandachtspunt voor de verenigingen zelf om die informatie up-to-date te houden. De info moet makkelijk vindbaar en raadpleegbaar zijn.
- Een jaarlijkse verenigingenmarkt waar verenigingen zich kunnen voorstellen.

Idee 2.2. Investeren in betere jeugdlokalen

- Zowel de scoutslokalen als die van de KLJ moeten opgefrist/gerenoveerd worden.

Idee 2.3. Meer promotie voor geplande activiteiten.

- Verhogen van de zichtbaarheid in het straatbeeld door aankondigingsborden.
- Digitale aankondigingsborden voor het aanbod van alle verenigingen.
- Een nieuwbrief met het aanbod van alle verenigingen.

Idee 2.4. De oprichting van een vereniging voor actieve senioren die activiteiten organiseert zoals uitstapjes, mooie fietstochten of een pannenkoekendag.

Idee 2.5. De oprichting van een sportvereniging of sportgroep die lopers begeleidt en sportactiviteiten doet.

WENS 3: Wechelderzande is een dorp waar veel te beleven valt.

Idee 3.1. evenementen en festiviteiten vinden plaats in en rond Hof d'Intere:

- Oudejaarsmarkt:
- Met lokale verenigingen
- Met lokale ondernemers.
- Foodtruckfestival met lokale artiesten
- Halloweentocht
- Herfstwandelingen en themazoektochten
- Jaarlijkse dag van de traditionele volksspelen, bijvoorbeeld Paapgooien
- Ambachtenmarkt
- Jaarlijks evenement "Vlaanderen zingt"
- Welkomstevenement voor nieuwe inwoners

Idee 3.2. Dorpsbrede evenementen worden georganiseerd door meerdere verenigingen en/ of ondernemers samen.

Idee 3.3. De Kerk doet dienst als evenementenlocatie voor optredens of concerten.

Idee 3.4. De kermissen blijven behouden en worden opgewaardeerd door hen een centralere plaats in het dorp toe te kennen.

Idee 3.5. Bij het Nieuwjaarszingen is er een speciale plaats waar iedereen bij elkaar kan komen.

Idee 3.6. Eenmaal per jaar is er een groot dorpsfeest. Van en voor iedereen.

Idee 3.7. Er komt een poppentheater.

Idee 3.8. Er komt een binnenzwembad.

Idee 3.9. Er wordt actiever ingezet op dorpsfeestjes, straatfeestjes, rommelmarktjes.

WENS 4: Nieuwe Wechelaars krijgen warm welkom.

Idee 4.1. Het welkomstmoment wordt georganiseerd per deeldorp: voor nieuwe Wechelaars is dit in Wechelderzande zelf (in plaats van in Lille).

Idee 4.2. Er komt een infobrochure voor nieuwe inwoners met de volgende informatie:

- Korte voorstelling van Lille en Wechelderzande;
- voorstelling van de actieve verenigingen;
- belangrijke adressen en openingsuren;
- enkele weetjes.

Idee 4.3. Een trefpunt voor inwoners waar alle informatie over de verenigingen beschikbaar is. Zo vinden mensen sneller de weg naar verenigingen, wat de samenhorigheid alleen maar kan bevorderen.

WENS 5: In Wechelderzande vindt de jeugd elkaar.

Idee 5.1. Er komt een ontmoetingsruimte/ jeugdhuis voor jeugd die geen lid is van een vereniging. Om dit uit te werken is het zinvol de jongeren van het dorp hierbij nauw te betrekken: zowel bij de conceptuitwerking als bij de uitvoering.

Idee 5.2. Er komen meer voorzieningen voor de 'actieve' jeugd (12- tot 18-jarigen):

- Bestaande pleintjes omvormen of optimaliseren:
  Bv Pleintje aan Blommerschotsebaan
- Verder polsen naar de noden bij de jongeren zelf.
- De verantwoordelijkheid voor onderhoud en toezicht ligt na aanleg/ uitvoering bij de gebruikers. Dit steeds in overleg met de jeugddienst. De jeugddienst kan enkele 'hoofd'jongeren aanstellen om toezicht te houden.
- Uitvoering gebeurt door de gemeente in nauwe samenwerking met de jongeren van het dorp.

▶ Wechelderzande is een groen dorp

Wat wonen in een dorp op het platteland aantrekkelijk maakt, is de nabijheid van open ruimte en natuur. Die open ruimte staat in Vlaanderen onder druk door de bevolkingstoename en verdere verstedelijking. Als we ondoordacht met onze open ruimte blijven omspringen, dreigt een nog grotere versnippering. Bovendien stelt de klimaatverandering die ruimte voor extra opdrachten zoals het behoud van biodiversiteit, waterhuishouding, voedselvoorziening, ...

Situatie vandaag 2020

Wechelderzande is een kleinschalig, groen dorp in de gemeente Lille, tussen Antwerpen en Turnhout. Wechelderzande wordt omringd door verschillende stukjes bos en boscomplexen. Die vind je onder meer terug tussen de dorpskern en het vliegveld van Malle en het natuurreservaat Visbeek-Kindernauw in het oosten, en de bossen ten noorden en ten zuiden van de woonkern. Wechelderzande is gelegen op een hoger gelegen gebied tussen de vallei van de Koeischotseloop en de Visbeek die een noord-zuid verloop hebben.
De charme van Wechelderzande is net dat groene karakter. Dat heeft een bovengemeentelijke uitstraling op toeristisch en recreatief vlak en trekt vele kampeerders en dagjestoeristen aan. De vele fiets-, ruiter-, en wandelpaden zijn populair bij sportievelingen.

Toekomstbeeld & ideeën voor verandering

Droombeelden kunnen we alleen realiseren als we veranderen en er acties aan koppelen. Het droombeeld is tijdens de participatiesessies op de volgende manier verder uitgediept.

WENS 6: Het groene Wechelderzande behouden.

Idee 6.1. Het bestaande groen opwaarderen en goed onderhouden.
Om de groene ruimte in het dorp te behouden, moet er zeer omzichtig worden omgesprongen met toekomstige woonuitbreiding. Enkel de woonwijken in het centrum verdichten. Buiten het centrum wordt er geen nieuwe open ruimte aangesneden. Er worden dus geen vergunningen meer afgeleverd voor nieuwe weekendhuizen. Bouwaanvragen in bosgebied worden steevast afgekeurd.

Idee 6.2. Het volume aan appartementen blijft beperkt zodat er in het dorp geen laan van appartementen komt. Als er appartementen komen, liefst beperkt in hoogte en met een 'huiselijk' zicht.

Idee 6.3. De recreatiezone wordt niet langer uitgebreid. Eventueel kan de bestaande zone wat 'opgeruimd' worden: verhardingen die ongebruikt zijn terug ontharden.

Idee 6.4. De speelbossen blijven maximaal behouden en worden geoptimaliseerd.

Idee 6.5. Voor nieuwe verkavelingen worden uniforme bouwverplichtingen opgelegd. Hierin worden voortuinen verplicht groener gemaakt en wordt er gevraagd om groene zones mee in te plannen.

WENS 7: Het bestaande groen met elkaar verbinden.

Idee 7.1. De verschillende groenzones worden met elkaar verbonden, ook over de gewestweg heen. Er wordt eveneens gezorgd voor duidelijkere en veiligere oversteekplaatsen tussen de verschillende groenzones.

Idee 7.2. De groene plannen voor de zone rond de kerk en het Hof d'Intere worden verder gerealiseerd.

Idee 7.3. Er komt aandacht voor en verdere uitwerking van veilige fiets- en wandelroutes tussen de verschillende groene zones.

WENS 8: De open ruimte en toegankelijke natuur wordt nog uitgebreid.

Voorgestelde ideeën:
Idee 8.1. De verschillende bestaande (speel)pleintjes worden vergroend. Er worden bomen en struiken aangeplant en wadi's[2] aangelegd.

Idee 8.2. In de bestaande bossen wordt duidelijk waar recreatie mogelijk is. Bewegwijzering voor wandelaars en mountainbikers leidt hen op vaste plekken door het bos.

Idee 8.3. Het vliegveld wordt (deels) toegankelijk gemaakt voor wandelaars en fietsers.

Idee 8.4. Langs de autostrade wordt een extra groenbuffer geplaatst.

Idee 8.5. Inwoners worden gestimuleerd om de stenen afsluitingsmuurtjes te vervangen door struiken en heggen.

Idee 8.6. Er wordt ingezet op een groen heidegebied. Hiervoor zullen een aantal bomen verdwijnen om plaats te maken voor de typische heideplanten.

Idee 8.7. Er wordt een buurttuin voorzien. Hier kunnen inwoners zonder tuin of grond terecht om ook te tuinieren.

2 | Een wadi staat voor 'waterafvoer door infiltratie'. Een wadi is een lager gelegen stukje in de tuin waar je de regenpijp in afkoppelt. Je laat het water dus niet in de riool stromen, maar de tuin in via een gootje. In de natte periodes is een wadi een beetje als een moerasje of poel. In de drogere periodes is het enkel een iets vochtiger stukje grond. Zo kan het water rustig de grond intrekken.

WENS 9: Het groene karakter van Wechelderzande is een toeristische troef.

Idee 9.1. Er komen duidelijke, veilige en goed bewegwijzerde fiets- en wandelroutes. Deze routes en bewegwijzering worden degelijk onderhouden.

Idee 9.2. Er wordt meer en actiever promotie gemaakt voor de verschillende mooie fiets- en wandelpaden.

Idee 9.3. Er komen mooie picknickplaatsen, langs de bewegwijzerde routes en op groene pleintjes.

WENS 10: Er slingert geen zwerfvuil rond in Wechelderzande

Idee 10.1. De opruimactie zwerfvuil opentrekken naar een sensibiliseringsactie:

- Infomarkt met standjes
- Bewustwording en educatie
- Fun-element: BBQ aan koppelen
- Materiaal mooimakers gebruiken

Idee 10.2. Er komen meer vuilbakken op drukke plaatsen en deze worden ook geregeld leeg gemaakt.

Idee 10.3. Er worden vuilbakjes voor hondenpoepzakjes voorzien.

Idee 10.4. Er komen meer sensibiliseringsacties tegen zwerfvuil.

▶ Wechelderzande is een dorp waar basisvoorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn.

Basisvoorzieningen zijn voorzieningen die (vrijwel) dagelijks nodig zijn, en daarom vanuit elk dorp goed bereikbaar zouden moeten zijn. Ofwel doordat ze in het dorp aanwezig zijn, ofwel door goede verbindingen met de plek waar ze wel gelegen zijn. Vooral voor minder mobiele mensen (inwoners zonder auto, ouderen) zijn lokale basisvoorzieningen enorm belangrijk.

Situatie vandaag 2020

In Wechelderzande is het aanbod aan basisvoorzieningen goed. Dit zijn de voorzieningen die nodig zijn om het dagelijks leven te organiseren en deel te nemen aan de maatschappij. Voorbeelden zijn: een kleuter- en basisschool, kinderopvang, huisarts, apotheek, voedingswinkel, postpunt en (publieke) ontmoetingsruimten.

Voor een grotere voorraad aan boodschappen moeten de inwoners wel hun auto nemen. Binnen een straal van 15 km vind je alle verschillende grote supermarkten.

Maar ook voor meer luxeproducten, kleding, enz is er geen aanbod in Wechelderzande.

Wechelaars geven aan dat het om meer gaat dan enkel boodschappen doen. Het gaat voor hen ook om vrijetijdbeleving.

Toekomstbeeld & ideeën voor verandering

Droombeelden kunnen we alleen realiseren als we veranderen en er acties aan koppelen. Het droombeeld is tijdens de participatiesessies op de volgende manier verder uitgediept.

WENS 11: Wechelderzande is een dorp dat zijn lokale ondernemers alle kansen geeft.

Idee 11.1. Meer promotie en communicatie voor lokale ondernemers:

- Er komt een overzicht van de lokale ondernemers in de hele gemeente, opgesplitst op niveau van de deeldorpen.
- Er komt een jaarlijkse braderij waar de lokale handelaars zichzelf extra in de kijker kunnen zetten. (Door ondernemers, met steun van de gemeente Lille)
- Er is een picknickmand met lekkers van de plaatselijke middenstand.
- De gemeente zet actief in op de eigen specialiteiten. Zowel uit Wechelderzande als uit alle deeldorpen.
- Er worden lokale samenwerkingen opgezet om zo meer zichtbaarheid aan de lokale ondernemers te geven.
- Bij festiviteiten van de gemeente wordt zo veel mogelijk aangekocht bij de eigen lokale middenstand. Dit wordt ook duidelijk vermeld. Zo krijgt de lokale middenstand meer bekendheid.

Idee 11.2. Er komt horeca mét terras(sen) op het plein aan de kerk.

WENS 12: Basisvoorzieningen zijn voor iedere inwoner toegankelijk.

Idee 12.1: In de oude pastorij komt een contactpunt van de gemeente. Zo kunnen minder mobiele mensen er terecht voor al hun administratie. Dit contactpunt is één of twee keer per week geopend en toegankelijk voor alle inwoners van Wechelderzande.

Idee 12.2. Er wordt vervoer voorzien voor minder mobiele mensen die naar het gemeentehuis of andere diensten van Lille moeten.

Idee 12.3. Er is een vrijwilligerswerking om bijvoorbeeld met senioren of minder mobiele mensen naar de bank of een specifieke winkel te rijden.

Idee 12.4. Straten worden zo aangelegd dat ook minder mobiele mensen of mensen met rolstoel zich veilig kunnen verplaatsen.

Idee 12.5. Openbare gebouwen en locaties worden rolstoeltoegankelijk gemaakt door een lift of schuine helling te voorzien.

Idee 12.6. Er worden extra voorzieningen aangetrokken:

- Een extra warme bakker;
- een krantenwinkel;
- Een drogist.

Idee 12.7. In Wechelderzande vindt wekelijks een versmarkt plaats.

Idee 12.8. Eén of twee keer per jaar is er een lokale groentemarkt waar inwoners het overschot aan groenten uit eigen moestuin kunnen aanbieden aan de medebewoners uit het dorp.

▶ Wechelderzande is een klimaatvriendelijk dorp

Klimaatverandering, de verandering van het gemiddelde weer of klimaat over een lange periode, uit zich in dorpen in Vlaanderen in de vorm van nattere winters en warmere, drogere zomers. Dit heeft een invloed op het dagelijkse leven in de dorpen. De klimaatverandering leidt tot meer overstromingen, langere periodes van droogte en hittegolven. Zo kan groenruimte of waterdoorlatende verharding zorgen voor betere infiltratie van regenwater.
Energietransitie gaat over het maken van de overstap van fossiele brandstoffen naar volledig duurzame energiebronnen zoals zonne- en windenergie. Dat is nodig omdat de voorraad fossiele brandstoffen eindig is en de ontginning en het gebruik ervan belastend zijn voor het milieu. Energietransitie is relevant voor dorpen omdat de verspreide bebouwing veel verplaatsingen genereert en dat type bebouwing vaak een hoog energieverbruik genereert.
Een aantal aspecten kunnen over het algemeen een positieve invloed hebben op de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Ofwel direct: doordat ze de gevolgen verminderen, ofwel indirect doordat ze de informatievoorziening over klimaatverandering en de gevolgen daarvan verbeteren. Zo kan bijvoorbeeld groene ruimte of waterdoorlatende verharding zorgen voor betere infiltratie van regenwater. Ook kan publiek toegankelijk groen een plek van ontspanning en verkoeling bieden tijdens de hitte.

Situatie vandaag 2020

Klimaatverandering heeft gevolgen in dorpen in de vorm van onder andere overstromingen en langere periodes van droogte en hitte. Oudere mensen en jonge kinderen – al gauw ongeveer 1/3 van de bevolking – hebben – hiervan vaak sneller last. Vermits Wechelderzande hoger gelegen is en over zandgrond beschikt, is er weinig overstromingsgevaar, maar heeft het dus eerder last van droogte.

Het is zinvol om een tandje bij te steken om het bewustzijn bij de burgers over dit thema te vergroten. Zo zie je dat mensen sneller de auto nemen dan de fiets – ook voor korte verplaatsingen. Het verkeer heeft een belangrijk aandeel in de stijgende CO_2-emissies in de gemeente.

De thema's klimaatverandering en energietransitie lijken nog niet de hoogste urgentie te hebben in Wechelderzande. Tegelijkertijd zie je in bepaalde wijken van Wechelderzande wel enorm veel zonnepanelen liggen. Dit deden de huishoudens op eigen initiatief. Er werd geen samenaankoop georganiseerd door de gemeente. Omgaan met klimaatverandering vergt een mentaliteitswijziging bij burgers. Ook in Wechelderzande is er nog werk op dat vlak.

Toekomstbeeld & ideeën voor verandering

Droombeelden kunnen we alleen realiseren als we veranderen en er acties aan koppelen. Het droombeeld is tijdens de participatiesessies op de volgende manier verder uitgediept.

WENS 13: Gemeente, inwoners, bedrijven en verenigingen doen meer klimaatvriendelijke investeringen.

Idee 13.1. Inwoners worden meer en beter geïnformeerd over bestaande subsidies. Er wordt niet enkel over de gemeentelijke subsidies informatie verstrekt maar over alle beschikbare subsidies.

Idee 13.2. Er komen zonnepanelen op grotere gebouwen:
- Zonnepanelen op het dak van de kerk. Het dak is aan vernieuwing toe, dus na herstelling ineens ook zonnepanelen erop leggen.
- Ook op parochiecentrum de Zandfluiter kunnen zonnepanelen gelegd worden.

Idee 13.3. Er komt een informatieloket voor klimaatvriendelijke investeringen. Hier kunnen inwoners terecht voor meer info over mogelijke investeringen en een overzicht van eventuele subsidies of alternatieve financieringsvormen.

Idee 13.4. Voor financieel minder sterke inwoners kunnen ook klimaatvriendelijke investeringen doen. Ze krijgen een aangepast tarief zodat het ook voor hen haalbaar investeren is.

Idee 13.5: Lille stelt een duurzaamheidsambtenaar aan.
Met het aanstellen van een duurzaamheidsambtenaar kan de gemeente Lille overkoepelende klimaatacties beter opvolgen. De duurzaamheidsambtenaar steunt en promoot initiatieven die het gezinsniveau overstijgen.
Via een duurzaamheidsambtenaar of duurzaamheidsloket kan de gemeente de inwoners informeren en infosessies organiseren.

Idee 13.6. Ondanks de natuurlijke weerstand tegen windmolens is ook in Lille plaats voor één of meerdere windmolens.

Inspiratie

In Esbeek werd vanuit een dorpsraad een energiecoöperatie opgericht. De kerk werd heringericht en herbestemd tot basisschool en kinderopvang. Omdat de kerk een beschermd monument is, werd beslist om zonnepanelen te leggen op het naastgelegen Schuttershof. In ruil krijgt de coöperatie 45 procent van de energieopbrengst. Tegelijkertijd werd het dak van de kerk bijkomend geïsoleerd.
Alle inwoners van Esbeek konden aandelen kopen van deze coöperatie.

Meer info op **esbeek.eu.**

WENS 14: Wechelaars zijn actieve gebruikers van de deeleconomie.

Idee 14.1. Er is een aanbod van deelauto's in Wechelderzande. Inwoners worden gestimuleerd om hun eigen auto in te zetten als deelwagen.

Idee 14.2. De deelauto's krijgen een prominentere plaats in het straatbeeld. Er worden aparte parkeerplaatsen voorzien.

WENS 15: In Wechelderzande worden er maatregelen tegen droogte en wateroverlast genomen

Idee 15.1. Bij bestratingsprojecten wordt gekeken naar mogelijkheden voor een betere insijpeling. Bij alle werken aan de openbare weg komt er minstens 1 plaats waar de waterinsijpeling beter opgevangen wordt.

Idee 15.2 Op lokale beken worden spaarbekkens geïnstalleerd. Deze spaarbekkens kunnen bij hevige regenval het water opvangen.

Idee 15.3. Bij bouwwerken wordt bij de droogzuiging het water opgevangen in bakken of een alternatief gezocht om te vermijden dat het water weg vloeit in de riolering. Dit water kan dan beschikbaar gesteld worden voor de inwoners.

Idee 15.4. Er wordt ingezet op de vergroening van voortuinen in plaats van verharding.

Inspiratie project ‘Vergroen je voortuin’

Het is een participatieve methodiek om met burgers te werken aan de beeld- en leefkwaliteit van hun buurt. Door bewoners te stimuleren om hun voortuin open te stellen voor de buurt, krijgt de straat niet alleen een mooier uitzicht, het initiatief draagt meteen bij aan de sociale samenhang van de buurt. Een groene voortuin houdt ook regenwater vast, zodat de kans op overstromingen verkleint. Meer informatie via **www.vergroenjevoortuin.be.**

▶ Andere thema’s

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid

Dorpen krijgen te maken met een heleboel verkeersuitdagingen. Van sluip- en zwaar verkeer tot snel verkeer in woonstraten. Ook op het vlak van infrastructuur is er nog ruimte voor verbetering. Zo zie je in landelijke gemeenten veel lintbebouwing, met smalle, onverhoogde fietspaden langs verbindingswegen, de zogenaamde ‘moordstrookjes’.

Voor Wechelderzande werd er expliciet gekozen om het stukje mobiliteit, verkeersveiligheid en bereikbaarheid uit het traject te houden. De gemeente Lille is bezig met het opmaken van een nieuw mobiliteitsbeleid. Daarin werd ook sterk ingezet op participatie. We wilden vermijden dat er op verschillende plaatsen input gegeven werd. Bovendien kon er zo meer aandacht gaan naar de andere thema’s. Desalniettemin kwam het thema ook binnen andere thema’s naar boven en werden er toch nog een aantal voorstellen geformuleerd.
Voorgestelde ideeën:

- Vermindering doorgaand verkeer:
  - Centrum is erg druk omwille van veel doorgaand sluipverkeer.
  - Graag het rustige karakter van Wechelderzande versterken.
  - Kleine aanpassingen op korte termijn:
    - » Meer zebrapaden (minstens aan elke bushalte) of plaatsen van zebrapaden herzien.
    - » Oversteek op Gebroeders De Winterstraat ter hoogte van Lindenlaan is noodzakelijk.
    - » Fietspaden zichtbaarder en veiliger maken.
    - » Verfraaiing straatbeeld.
- Inzetten op verbindingen voor zwakke weggebruiker:
  - Verkeersveilige routes voor fietsers en wandelaars als alternatieven naast de gewestweg.
  - Zone 30 installeren in heel Wechelderzande.
  - Meer fietsstraten maken.
  - Ruime afgescheiden fietspaden voorzien als veilig gemengd verkeer niet mogelijk is.
  - Zwaar verkeer weren uit het dorpscentrum.
- Inzetten op aangepaste snelheid
  - Meer snelheidscontroles
  - Enkelrichtingsverkeer/ doodlopende straten (=straten knippen) introduceren zodat er niet meer te snel gereden kan worden.
  - Rijbanen versmallen zodat er minder neiging is tot te snel rijden.

De geschiedenis van Wechelderzande omarmen

Wechelderzande is een historisch schildersdorp. Met dit artistieke verleden doen we vandaag veel te weinig. Het zou wel leuk zijn mocht Wechel zijn verleden nog duidelijker omarmen.
Enkele ideeën:

- Graffiti muur
- Standbeeld van plaatselijke schilder
- Vast kunstwerk op plein voor het kasteel of in de kasteeltuin

Inspiratie Kunstdorpwandeling

De kunstdorpwandeling leidt je door het pittoreske Wakkerzeel, ooit genomineerd als kandidaat 'Mooiste dorp van Vlaanderen'. Aan de hand van de wandelknooppunten wandel je langs de mooiste gebouwen van het dorp zoals de eeuwenoude pastorie. De sinds 1947 beschermde pastorie werd in 1758 gebouwd door Ferdinandus De Loyers, abt van de abdij van Park. In het natuurgebied de Antitankgracht kan je genieten van de rust.

Deze wandeling wordt gepromoot door Toerisme Vlaams-Brabant:
www.toerismevlaamsbrabant.be/producten/wandelen/kunstdorpwandeling/

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een streven waar we tegenwoordig niet meer onderuit komen. Ook steeds meer dorpen richten zich op een duurzame toekomst. Vaak nemen ze samen energiebesparende maatregels, organiseren samenaankopen voor zonnepanelen of wekken hun eigen energie op. Lokale energiecoöperaties, dorpsmoestuinen en Repaircafés schieten als paddenstoelen uit de grond.
Er worden ook verschillende initiatieven rond afvalbesparing, preventie van zwerfvuil en opruimacties georganiseerd. Door de krachten te bundelen op dorpsniveau kan je meer bereiken, én het is gewoon leuker.

Voorgestelde ideeën:

- Snoeiafval kan gratis aangeboden worden op het containerpark.
- Er wordt actief ingezet op het besparen en beperken van afval. Herbruik wordt gestimuleerd.

3.3. Invulling Hof d'Intere en de oude pastorij

Wechelderzande is gezegend met twee uitzonderlijk karaktervolle en wondermooie locaties: Hof d'Intere met tuin en de oude pastorij. Tijdens verschillende sessies werd input gevraagd voor de invulling van deze gebouwen. We bundelen hieronder de suggesties van de aanwezigen.

HOF D'INTERE

Tot voor kort werd Hof d'Intere gebruikt als trouwlocatie en er was ook een bibpunt gehuisvest. Met de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Lille werd beslist om ook alle huwelijken in het gerenoveerde Huis Goedschalkx te voltrekken. Bovendien geeft het de mogelijkheid om het volledige kasteel te gebruiken voor de nieuwe invulling.

Uit onderzoek bleek dat de bibliotheek slechts beperkt gebruikt werd. De gemeente besloot om het bibpunt te sluiten. De meeste Wechelaars begrijpen de beslissing. Al hoorden we tijdens de sessies ook af en toe geluiden van mensen die het wél jammer vinden.

Doordat Hof d'Intere nu helemaal leeg staat, zijn er geen bestaande invullingen waarmee rekening moet gehouden worden. Zo kunnen de inwoners starten met een wit blad.

Om Hof d'Intere als centrale ontmoetings- en evenementenplek verder uit te bouwen, zijn volgende suggesties gedaan:

- Evenementen/ festiviteiten in en rond Hof d'Intere:
  - Organisatie van evenementen en activiteiten gebeurt door de verenigingen.
  - Voor overkoepelende festiviteiten zoals bijvoorbeeld een kerstmarkt, kunstmarkt, ambachtenmarkt wordt er ondersteuning van de gemeente verwacht bij de organisatie.
  - Zowel binnen als buitenruimte.
  - Festiviteiten rond Hof d'Intere:
    - » Braderij
    - » Kerstmarkt/ oudejaarsmarkt
    - » Verenigingenmarkt
    - » Groentemarkt
    - » Optreden van groepjes, muziekverenigingen, harmonie in de zomer
    - » Kasteelfeesten worden opnieuw georganiseerd.
    - » Kunstenmarkt
    - » Repaircafé
    - » Ontspanningsruimte
- Organisatie van tentoonstellingen;
- Verhuur als vergaderlocatie;
- Ten dienste stellen van ambachten, cultuur, historiek en jeugd.
- Voorzieningen in de tuin:
  - Kruidentuin
  - Volkstuintjes/ samentuinen/ gemeenschapsmoestuin
  - Speelgelegenheden voor kinderen
  - Ligzetels
  - Banken en zithoekjes
  - Picknickplekjes
  - Beeldenpark
  - Finse piste
  - Trefbal
  - Petanquebanen
  - Voorzieningen om fietsen te parkeren
  - Fruitbomen en bessenstruiken

AANDACHTSPUNTEN:

- Selectief zijn bij het aantal en soort evenementen, opletten voor overlast.
- Duidelijke afspraken rond overlast om zo het draagvlak voor deze locaties te behouden.
- Niet commercialiseren, wel voorrang geven en kansen bieden aan lokale ondernemers.

Om optimaal gebruik te kunnen maken van Hof d'Intere zijn serieuze investeringen nodig:

- Toegankelijkheid moet verbeterd worden: investeren in lift en/ of schuine helling.
- Infrastructurele voorzieningen:
  - Toiletten
  - Keuken
  - Licht en geluid
  - Dak dient vernieuwd te worden
  - ...
- Brandveiligheid?

Duidelijke afspraken over wie, wat, waar, wanneer kan organiseren zijn nodig. Momenteel is er nog geen budget of planning voorzien door het gemeentebestuur. Dit zal bekeken worden in functie van de nieuwe invulling.

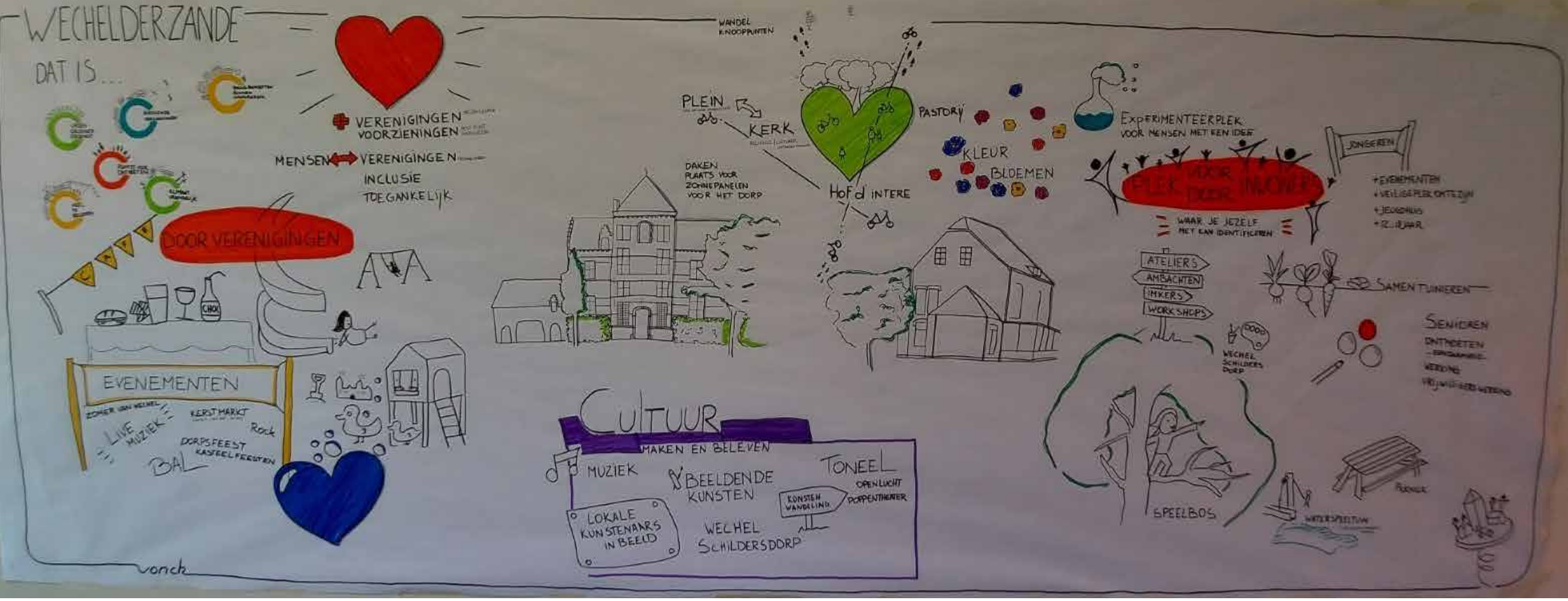

OUDE PASTORIJ

De oude pastorij zou dé ontmoetingsplaats bij uitstek. Het lokale bestuur Lille liet ook al weten dat het een gedeelde plek voor de verenigingen zal worden.

- Uitwerken van een beheersplan/ samenwerkingsprotocol voor de verenigingen die in de Oude Pastorij onderdak krijgen.
- Idealiter komt SAMEN gebruiken centraal te staan, in plaats van elke vereniging een eigen lokaal.
- Zo wordt 1 + 1 meer dan 2 naar inzet van de gemeente.

Andere voorstellen:

- Koffiehuisje
- Uitleenpost voor verenigingen
- Postpunt/ Kind & Gezin
- Praatcafé
- Laagdrempelige horecagelegenheid, opengehouden door sociaal tewerkstellingsproject.
- Coworkingspace
- Dagopvang bejaarden
- Opstarten naaicafé
- Sociaal buurthuis

4

samen op weg

NAAR VERANDERING

4 | Samen op weg naar verandering

Van visie naar uitvoering

Je las in dit rapport heel wat vaststellingen, wensen en ideeën. Nu is het tijd voor actie. Het Lilse gemeentebestuur zal dit rapport vertalen naar een gemeentelijk actieplan voor Wechel. Het bestuur zal de inwoners van Wechel informeren over en betrekken bij (de uitvoering van) dit plan.

Er zijn heel wat inwoners enthousiast om zich verder te engageren in het traject en bij de organisatie van een aantal activiteiten. Dat enthousiasme en die inzet zullen zeker goed van pas komen bij de verdere uitwerking van voorgestelde ideeën.

DORPSTEAM

Een veerkrachtig dorp is een dorp waar inwoners ook zelf de touwtjes in handen nemen. Ze doen dat waar mogelijk en nodig in overleg met de gemeente, maar dit hoeft zeker niet altijd. Dat inwoners en gemeentebestuur elkaar zien als partners, garandeert wel een meer succesvolle uitvoering van de dorpsvisie. Essentieel onderdeel hierin is de ruimte om te experimenteren met verschillende mogelijke oplossingen en om vervolgens te leren uit dat experiment. Nieuwe ontwikkelingen moeten ook snel kunnen onderworpen worden aan evaluaties. De beste praktijken waren ooit op een bepaalde manier allemaal vormen van experimenten die vaak ontstonden door bijvoorbeeld een burgerinitiatie of een subsidietraject en verder ontwikkelen en zich aanpassen aan de noden van de dorpsbewoners.

Vanuit Veerkrachtige dorpen willen we ook in Wechelderzande een Dorpsteam opstarten om de uitvoering en opvolging van deze visie mee in handen te nemen en houden.

TOT SLOT

Veel dank aan iedereen die meewerkte aan een veerkrachtiger Wechelderzande! In het bijzonder danken we de inwoners van Wechelderzande die keer op keer met veel goesting en enthousiasme aan de slag gingen. Samen dachten we na over mogelijkheden om van het dorp een nog aangenamer en mooier dorp te maken. Dit rapport is geen eindpunt, maar net een begin voor vele toekomstige acties! Laten we hier de komende jaren samen aan werken. Een gedeeld verhaal van bestuur, inwoners, verenigingen, ondernemers, kortom van iedereen die mee wil werken aan een Veerkrachtig Wechelderzande.